

LUCEAFĂRUL

REVISTĂ PENTRU LITERATURĂ ȘI ARTĂ.

Anul IX.

Nr. 4.

SUMARUL:

Maria Cunțan	Cântare (poezie).	Caton Theodorian	Ispravnici, zapcii, pomojnici: Cum a dres-o inginerul.
Al. Cazaban	Firele de paie.	D. P.	Visuri (poezie).
L. Florianu	Cântec (poezie).	* * *	Cugetări.
Em. Gârleanu	Din lumea celor ce nu cuvântă: Filozoful, Singuratecii.	Cronică:	† Adelina Tăslăuanu n. Olteanu. O pildă frumoasă. Sadoveanu despre poetul G. Rotică. Poetul A. Stavri. Un scandal universitar. Biblioteca Tineretului. Iarăș Asociația din Arad. Reviste și ziare. Știri. — Bibliografie.
Poporanismul. — O anchetă literară. — Răspunsul d-lor Ioan Adam și Caton Theodorian.			
N. Dumbrăveanu	Cântece (poezie).		
G. Bogdan-Duică	Cronică teatrală: „Prostul“ de Fulda și „Revizorul“ de Gogol.		
Vasile Stoica	La Anița bogătana (poezie).		

Ilustrațiuni: Pörturi din comuna Jupa (jurul Caransebeșului). Țărani „pădureni“ din comunele Roșcani și Făgețel ținutul Dobra. Port din Bicz (Valea Jidanului) comitatul Ciuc. Grănițer român din districtul Năsăudului.

Sibiu, 16 Februarie 1910.

LUCEAFĂRUL

REVISTĂ ILUSTRATĂ PENTRU LITERATURĂ ȘI ARTĂ. APARE DE DOUAORI PE LUNĂ

Colaboratori: I. Adam, I. Agârbiceanu, D. Anghel, Andreiu Bârseanu, Z. Bârsan, G. Bogdan-Duică, Dr. T. Brediceanu, Al. Cazaban, I. Ciocârlan, D. N. Ciotori, Al. Ciura, Otilia Cozmuța, Maria Cunțan, I. Duma, Elena Farago-Fatma, Em. Gârleanu, Ion Gorun, Constanța Hodoș, Enea Hodoș, Nerva Hodoș, Șt. O. Iosif, Dr. I. Lupaș, Dr. G. Murnu, I. Paul, H. P. Petrescu, Ecaterina Pitiș, M. Sadoveanu, C. Sandu-Aldea, M. Simionescu-Râmniceanu, I. U. Soricu, Caton Theodorian, Gh. Tulbure.

ABONAMENT:

Gustro-Ungaria:

1 an 12 cor. Ed. de lux 20 cor.

6 luni 6 " " " " 10 "

Ediția pentru preoți, învățători și studenți: 1 an 8 cor.

România și în Străinătate:

1 an 16 cor. Ed. de lux 25 cor.

6 luni 8 " " " " 13 "

Ediția pentru preoți, învățători și studenți: 1 an 14 Cor.

Reclamațiile sunt a se face în curs de 15 zile după apariția fiecărui număr. Pentru orice schimbare de adresă se vor trimite 20 bani în mărci postale.

Abonamentele, plătite înainte, sunt a se trimite la adresa:

Adm. rev. „Luceafărul“, Sibiu (Nagyseben).

🕯🕯🕯🕯🕯🕯 În librăria lui W. KRAFFT în Sibiu 🕯🕯🕯🕯🕯🕯

Se a apărut tocmai acum:

PETITORII

COMEDIE POPORALĂ ÎN TREI

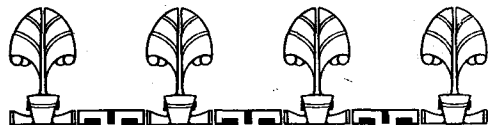
ACTE

DE

A. L. IPAN.

Ediția a II-a.

Prețul 24 fil. Porto 5 fil.

se află:

În amintirea canonicului

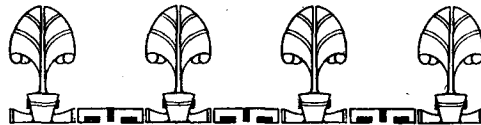
AUGUSTIN BUNEA

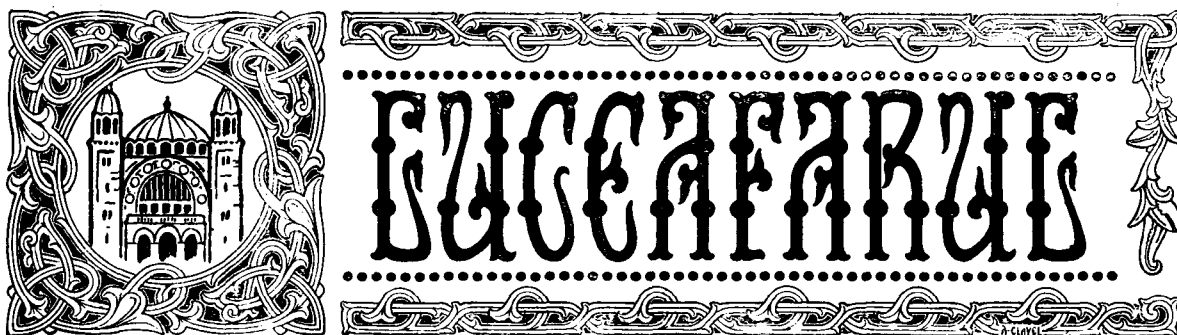
ARTICOLE ȘI ALTE SEMNE DE

DURERE ALE NEAMULUI.

Retipărite de comitetul central al
„Ligei culturale“.

Prețul 50 fil. Porto 5 fil.

Cântare.

Ți-a trimis „Moș Iene“
Sărutări pe gene,
Dintr’o rază rece
Cum cădeà pe pat.
Ți-a trimis „Moș Iene“
Sărutări pe gene
Și ’n împărăția-i
Sfântă te-a chiebat.

Liniștea-i stăpână:
Bulgări de țărână...
Cel din urmă sgomot
Cel din urmă glas,
Noapte fără vise
Porțile-s închise...
Sus, la cruce-ți plânge
Cel care-a rămas:

„Vis de albăstrele,
Vieța vieții mele,
Fulg de aur moale
Ce-ți voi fi greșit?
Toate sunt... cenușe
Raze jucăușe,
Sufletul... părere
Vecinicia... Myt.

Iarna vine ’n grabă
Moș Crăciun întreabă
De-ai în traistă daruri
Pentru mititei?
Vor nimeri gloate
Să le dai de toate...
De mă lași pe mine
Nu-i lăsa pe ei!“

Maria Cunțan.

Firele de paie.

Om cuprins, Simion Zârna eră singurul gospodar din tot satul, care aveă casa învălită cu tablă și hambarul de scânduri. Curtea lui păreă curte boierească, și oricare slujbaș al stăpânirei, venit cu treburi în Segarcea din Deal, nu trăgeă în altă parte decât la Simion Zârna.

Când se liberă din armată, Zârna intră ca agent de percepție, iar când își adună câțiva bani ca să-și înjghebeze o gospodărie, se lăsă de slujbă și se puse cu temeinicie pe plugărie. Și deși acū are argați în curte, totuș muncește din greu de dimineață până 'n seară. Dar e și om sdravăn, par'că-i un uriaș, așa-i de lat în spate și așa calcă de apăsă. E socotit de tot satul ca cel mai cinstit și mai cum se cade om. Nu-și vede decât de treabă și niciodată n'a căutat ceartă cuiva. Nu l-a văzut nimeni îmbătându-se sau pierzându-și vremea prin cârciume. Un singur cusur i se poate găsi: e cam scump la vorbă, aproape ursuz. Nimeni nu l-a auzit făcând glume sau povestind, odată, vreo întâmplare din viața lui. Odată erau să-l omoare hoții, da credeți că, înafară de plângerea pe care a făcut-o secției de jandarmi, a mai vorbit cuiva, de această întâmplare?

În schimb, nevasta lui — Sultana — eră mai întotdeauna veselă și așa de frumoasă încât, când îl vedeai pe Zârna, nu puteai să nu-ți amintești cu plăcere de nevasta lui. Și subprefectul și doctorul de plasă și șeful ocolului și inginerul județului, mă rog toți acei cari au fost găzduiți de Zârna, au rămas încântați de fața albă și deosebită a Sultanei și au trebuit să vorbească și altora, laudând frumseța țărancei din Segarcea din Deal. La oraș chiar, prin străzile mărginașe de unde târguia Zârna cu Sultana, eră cunoscut sub numele de „țăranul cel bogat cu femeia frumoasă“.

Într'o seară de toamnă, de toamnă târzie, când vânturile aduc nori iernatici și alungă cârdurile de cocoare, eră clacă mare de porumb la alde Simion Zârna.

În aerul rece al hambarului cel mare, la lumina a câtorva lămpi aninate în pereții de

scândură, lumea venită la clacă, se făcuse roată în jurul unei grămezi de drugi de porumb, ale căror boabe sticleau în bătaia luminei ca niște șiraguri de mărgele galbene.

Claca începū pe tăcutele, nimeni neîndrăzind să înceapă vorba. Nu se auziă doar decât zbârnăitul pe care îl făceau cocenii frecați între ei, de mâinile deprinse ale clacășilor. Din când în când, un flăcău șoptea câte-o vorbă vecinei de alături, dar nu primiă nici un răspuns, decât doar un zâmbet ușor, sau o mișcare sfioasă din cap. Numai Zârna vorbiă tare, dând porunci argaților să curețe porumbul, să umple sacii, sau să dea la o parte cocenii buni pentru ars. Sultana, înconjurată de finele sale și aveă multe fine — luase și ea parte la clacă, dar, ca niciodată, eră tăcută și par'că o nelinișteă o grije. Da nici Mărin Târbac care venise înadins cu gândul să înveselească lumea cu ghidușiile lui, n'aveă nici un chef în seara aceea.

De afară, din întunec, se auzi deodată scârțăitul înviorător al unei scripce. Printre oameni se făcū o mișcare, iar când în ușă se ivi Măța-lăutarul, cu țiganiii lui, o mare însuflețire se zugrăvi pe fața fetelor și a flăcăilor.

— Auleu!... S'a înegrit porumbul! — strigă Târbac, făcând un gest cătră lăutari ca și când ar fi vrut s'alunge niște Țiori, cari ar fi venit să mânânce boabele de porumb.

Țiganiii zâmbiră cu blândeță. Și fiindcă nu erau acolo scaune, se așezară pe câte un sac de porumb. Când să înceapă un marș, văzură că o parte din oameni se ridicară în picioare. Intră d-l învățător însoțit de d-na învățătoare. Zârna cum îi văzū, strigă de unde eră:

— Sultano!... Ce stai? Adū repede scaune de sus... nu vezi că au venit dumnealor?..

Sultana se sculă repede, și salutând în treacăt pe cei doi musafiri, ieși sprintenă pe ușă afară.

— Da, ce ne trebuie scaune?! — se împotrivi învățătorul, care dând mâna lui Zârna, își făcū loc în clacă, la rând cu ceilalți și fără multă poftelă se puse pe desghiocate.

De pe sacii lor, lăutarii, trăgându-și arcușurile, prinseră a schimonosi notele unui marș de pe timpul lui „Napoleon“.

Sultana, aducând scaune, intră însoțită de coana preoteasa care tocmai sosise. Zârna ieși în fața preotesei și poftind-o pe scaun, o întrebă mirat, de ce n'a venit și Sfinția sa.

— Iaca e bolnav — răspunse preoteasa cu o voce cam răgușită — o răcit se vede la cumătrie la Zgândacu...

La un semn al Sultanei, Simion ieși, și după puțină zăbavă se întoarse aducând două clondire grele de vin.

— Că bine nimeriși, Simioane — râse învățătorul — că mi se uscaseră gâtulejul.

Lăutarii începură să cânte un vals. Învățătorul îi opri:

— Mai bine ziceți un cântec bătrânesc, mai românesc... da nu contradansuri talienești și nemțești...

Deși lumea se înveseliă de glume și cântece, totuș porumbul lui Zârna nu rămânea nedesghiocat. Unul după altul, sacii se umpleau de boabe și pe măsură ce se înălțau movilele de coceni, pe atât scădeau cele de druge.

Sultanei însă „nu-i erau boii acasă“: stă mai la o parte, și de abia răspundeă celor cari o întrebau. Par'că îi eră gândul în altă parte. De câteori auziă vreun sgomot la ușă, ridică repede capul ca și când ar fi așteptat pe cineva.

Deși Zârna umpluse de două ori până acum clondirile, totuș nu-i venise la fiecare băutor, câte două pahare. Plecă iarăș în pivniță...

Deodată învățătorul, întorcându-se spre ușa pe unde tocmai intră cineva, strigă voios:

— Hai, doctore! Vin de pune și tu mâna, că mi s'a bătătorit palmele de când tot desghioc la porumb...

Noul venit nu eră altul decât domnu Vasilescu, vaccinatorul comunei. Așa-i ziceă lumea „domnu doctor“ și vaccinatorul nu se supără de loc de această poreclă. Dimpotrivă. Eră venit din București, unde câțiva ani dearândul nu făcuse altceva acolo, decât să stea strajă prin cafenele, jucând, pe bani, cărțile și biliardul. Când simți că sănătatea lui nu-i mai îngăduiă o astfel de vieață, își găsi slujba pe care o aveă numai de câteva

luni. Pipernicit de tot, mai aveă și o față așa de gălbicioasă că părea abia sculat de pe boală. Da umblă îmbrăcat ca un „fecior de bani gata“ și deși slujba îi cereă să umble din sat în sat, prin noroaie și lapoviță, totuș d-l Vasilescu n'ar fi încălțat cizme pentru nimica în lume. Purtă ghete și încă ghete de ghems, care, nu știu cum se făcea, erau întotdeauna văcsuite.

Sultana, cum îl văzù intrând, sări din loc și se grăbi să-i dea un scaun. Vaccinatorul îi mulțumi, închinându-se ca în fața unei cucoane. În clipa aceea intră și Simion, aducând de băutură. Foarte zorit și cu mișcări de mușunache, vaccinatorul îi întinse amândouă mâinile, arătând o bucurie ca și când l-ar fi legat de țaran cine știe ce prietinie veche. Cu o voce pițigăiată, îi strigă:

— Hai noroc, domnule Simion! Să fie într'un ceas bun!

Simion se uită nedumerit la el, îi întinse mâna și trecù înainte fără să-i spuie un cuvânt. Vaccinatorul, zâmbind se așeză pe scaun, și scofându-și pachetul de tutun cl. I, învărti, între degetele-i uscate și subțiri, o țigară ca pentru dame.

Sultana se întoarse la grămada de porumb, dar se așeză așa ca să fie mai aproape de vaccinator, și mai în fața lui. Târbac, uitându-se pe sub gene la ea, oftă în batjocură:

— Of, bat-o pustia de dragoste, cum merge ca drumu de fier!...

Câțiva de mai aproape se uitară lung spre Sultana care își plecase ochii, roșind.

Vaccinatorul își scutură scrumul țigării, zâmbind subțire cu un fel de mulțumire.

În hambar, aerul se încălzise plăcut de răsuflarea tânără a fetelor și flăcăilor, pe când mirosul hrănitor de porumb sfârâmat se amestecă împreună cu mirosul cam oțetit al vinului și fumul tutunului din lulelele fumătorilor. De mai departe, n'ai fi crezut că la Zârna acasă e clacă, ci nuntă, cumătrie sau altă petrecere, așa răsuna răsesele și cântecele celor dinăuntru.

Într'un rând, învățătorul înturnându-se spre vaccinator, îi zise răsindu-se în glumă:

— De ce stai acolo ca un coconăș? Pune mâna și tu, dacă vrei să-ți dea nenea Simion un pahar de vin.

Porturi din comuna Jupa (jurul Caransebeșului).

Vaccinatorul zâmbi:

— Da ce crezi că nu pun mâna?!... Numai să-mi fumez țigara... Și mie îmi place să curăț porumbi, macar că n'am făcut de când sunt un astfel de lucru. Dar se deprinde mâna... Ș'apoi aș vrea să-mi rămâie și mie o amintire când m'oi întoarce la București.

Zicând cuvintele din urmă, se uită galeș în ochii Sultanei. Și cum își isprăvisse țigara, se sculă și, intrând în clacă, se așeză tocmai lângă nevasta lui Simion Zârna. Marin Târbac atinse cotul vecinei — o fată bălaie — și îi zise tare, ca să-l audă lumea:

— Da ce te așezași lângă mine, Mariță, nu te temi că te-o vedeă ibovnicu?...

Fata se dete în lături rușinată, neînțelegând ce are badea Târbac de tot o necăjește. Fetele celelalte începură a râde văzându-i încurcătura.

— Hai, hai, vezi-ți de treabă!
— îi strigă Călin Zăbunaru, o rudă de a lui Zârna.

În timpul acesta, învățătorul făcea haz de vaccinator, văzându-l cum se căznește să curețe boabele de pe drugă. Da și orășanu par'că într'adins voia s'arate celor de față că mânilor lui subțiri nu erau date pe astfel de muncă.

— Mai ajută-l și tu, Sultano, nu vezi că domnu vaccinator de abia suflă... Ajută-l să iasă din iarnă, — glumi Târbac dând coate vecinelor și făcând cu ochiul spre Simion Zârna.

— Mai tacă-ți fleanca, pro-copsitul — se răsti Zăbunaru — nu vezi că numai încurci lumea...

Lăutarii trăgeau acum un „cântec de inimă albastră“. Mai toată lumea vorbea; nimeni nu se mai uită nici la Sultana nici la vaccinator, cari acum începuseră să vorbească între ei, încet, aproape în șoapte. Și așa de bine se înțelegeau că, de multeori vaccinatorul, strecurându-și mâna prin boabele de porumb, prin-deă degetele frumoasei sale vecine și le ținea strâns câteva clipe. Chiar și Sultana de mai multeori, sub cuvânt că vrea s'arate vaccinatorului cum se desghioacă, își atingeă sânul de brațul lui slab. Simion Zârna îi fură din coada ochiului, dar pe fața lui nu se vedeă nici un semn care să fi arătat dacă îl supără sau nu, purtarea nevastei.

— Să știi, nene Simioane, că după ce om isprăvi grămăgioara, tragem o horă de se desfunda podeala hambarului! — zise Târbac zâmbind.

Simion nici nu-l auzi de zgomot, așa se întinseră la vorbe și la glume, atât tinerii

cât și bătrânii. Nimeni nu mai ținea socoteală de locul său. Unii se sculau întinzându-se a lene; alții ca să-și mai desmorțască oasele de atâta stat, ieșiau să se preumbe pe afară. Deși cerul licăria de atâtea stele, totuș noaptea eră întunecoasă. D'abiă se zăriau albind șirele de paie din fundul curții.

Mai într'un târziu, ieși și Sultana afară. Da cum se lovi, că îndată după dânsa ieși și vaccinatorul. Cu tot zorul trebii, lui Zârna nu-i scăpă din vedere această loviaală. Da ferească Dumnezeu să iasă după dânșii, sau să arate printr'un gest că-și bănuiește cumva femeia. I s'ar fi părut că toată lumea ar fi răs de el.

Da Târbacu zise cătră niște flăcăi, destul de tare ca să-l audă mai ales Simion:

— S'a încălzit vaccinatorul!... S'a dus să se mai răcorească!...

Învățătorul, văzând că oamenii se risipiseră în toate părțile, strigă, pe jumătate supărat:

— Ia veniți, bre, de puneți mâna, să isprăvim mai repede că ne prinde ziua cu porumbul nedesghiocat.

Ca și când ar fi dat o poruncă: fiecare se grăbi să-și ia locul și să se puie cu mai multă stăruință la lucru.

Numai Sultana și vaccinatorul lipseau, și poate că nu s'ar fi băgat în seamă lipsa lor, dacă învățătorul n'ar fi întrebat deodată:

— Da doctorul unde-i... Ce-i cu el? O fi plecat așa pe franțuzește, de nu se vede?

— Uite-I! — zise cineva, arătându-l pe vaccinator care tocmai intră.

Cam încurcat, orășanul își căută locul și când se așeză jos se puse îndată pe desghiocat cu atâta grabă și stăruință, că ai fi zis că-l plăteă Zârna pentru treaba aceasta. De mâncă i se prinsese un fir de paiu, care în bătaia luminei, se deosebiă isbitor de culoarea neagră a hainei. Când îl zări, vaccinatorul

Tărani „pădureni“ din comunele Roșcani și Făgețel, ținutul Dobra.

avù o tresărire ciudată, ca și când ar fi văzut pe haină un vierme scârbos, îl aruncă repede deoparte.

Vântul începù să sufle, mai întâi încet, dar întezindu-se din ce în ce, începù să aibă în suflarea lui, supărarea crivățului de iarnă.

— Măi, că par'că e iarnă așa șueră! — se miră un țăran bătrân sgrebulindu-se în zăbunul pe care îl ținea pe umeri. Mare sărăcie dacă ne apucă de pe acum!...

Cineva se sculă de închise ușa.

— Da Sultana, unde-o mai fi? — întrebă coana preoteasa, cuibărindu-se tot mai mult într'o grămadă de coceni.

— O fi sus — răspunse îndată ruda lui Simion Zârna.

Atunci Târbac, fără să fie rugat de cineva, ieși în ușă, și strigă tare, să audă tot satul:

— Hei Sultano!... Unde ești?... Că te chiamă coana preoteasa...

Sultana se arată îndată, dar nu cu mâna goală. Aducea o tavă încărcată cu ceșcuțe de cafea, din cari ieșiă o aromă înviorătoare.

— Că bine te gândiși — o întâmpină învățătorul căruia vinul lui Zârna nu-i cam priiă la stomac.

Simion se uită cam lung la nevasta lui și par'că ar fi vrut s'o întrebe ceva, dar își mușcă buza și își văzù de treabă.

Cum Sultana se învârtea cu tava printre oameni, deodată preoteasa o apucă de mâneca zăbunului, și o opri o clipă:

— Stăi, soro, să te scutur că ești plină de paie pe umeri!...

Și cu grija unei mame, începù să scuture cele câteva fire de paie prinse de haina tinerei femei. Toată lumea se uită să vadă ce face coana preoteasa.

Vaccinatorul tuși de câteva ori, și deodată, întorcându-se cătră Târbac care îl ținuiă cu privirea, îi zise cu o voce nesigură:

— Să știi că vine iarna... m'a prins frigul în spate...

Da afurisitu de țaran îi întoarse spatele, și uitându-se la Zârna, îi zise trăgânând cuvintele:

— Vezi, nene Simioane, de-ți mai învelește cele girezi, că se umplù oamenii de paie pe haine și n'are cine-i... scutură...

Vaccinatorul se făcù ghem, și de ciudă îi veneă să astupe cu pumnul gura flecărețului.

Dar Simion Zârna par'că nici nu-l auzi pe Târbac, așa rămase de liniștit și de tăcut; numai își întoarse capul în altă parte ca și când ar fi căutat ceva.

Vântul începù să sufle mai tare, și suflarea lui rece strecurându-se printre inchiaturile scândurilor, puneă lumea pe grijă. Simțind un fior rece în spinare, învățătorul se ridică:

— Hai nevastă, că ne prinde ziua...

Preoteasa se ridică și ea:

— M'a pătruns frigul... Să nu răcesc și eu ca sfinția sa...

Vaccinatorul gândi că aveă prilejul să plece și el, dară par'că îl încremenise cineva acolo: Nu putù să se hotărască să plece și rămase

locului. După ce își petrecù musafirii până la poartă, Zârna întorcându-se dete drumul lăutarilor cari moțaiu de somn. Apoi, văzând că și oamenilor le pierise pofta de lucru, le zise:

— Hai, duceți-vă și voi, că mai e vreme și mâine.

Cu o foșnire de ușurare se ridicară toți deodată, și răsând și vorbind, tare se înghe-suiră spre ieșire.

După ce se goli hambarul, vaccinatorul, care așteptase să treacă țaranii — cu care nu se putea amesteca — salută pe Zârna și se îndreptă grăbit spre ușă. Dar stăpânul casei îl opri, și apropiindu-se de el îi zise liniștit:

— Mai stăi... să ne cinstim cu câte un pahar...

— Nu, mulțumesc... Nu pot să mai stau, domnule Simion... Trebuie să mă duc la culcare... sunt obosit — se scuză vaccinatorul, fiind tare zorit să plece.

Țăranul zâmbi ciudat:

— Nu mai stai?...zău, ești grăbit?... Ori nu-ți place vinul nostru țărănesc? De hatârul meu atunci stăi... Să mai vorbim împreună... Avem de vorbit...

Vaccinatorul rămase cu gura închisă, de frică să nu-i tremure cumva buzele când o răspunde.

— De ce te temi, mă?!... De ce te temi? — îl întrebă Zârna tot împingându-l spre masă.

Vaccinatorul simți că i se moaie picioarele. Nici nu se putea urni Zârna se aplecă asupra lui:

— Ce stai așa, mă? Par'că ți-a intrat un șarpe în sân!...

Vaccinatorul se încercă să zâmbească, să pară nepăsător, dar buzele i se lipiră de dinți și ochii căutară cu spaimă împrejur.

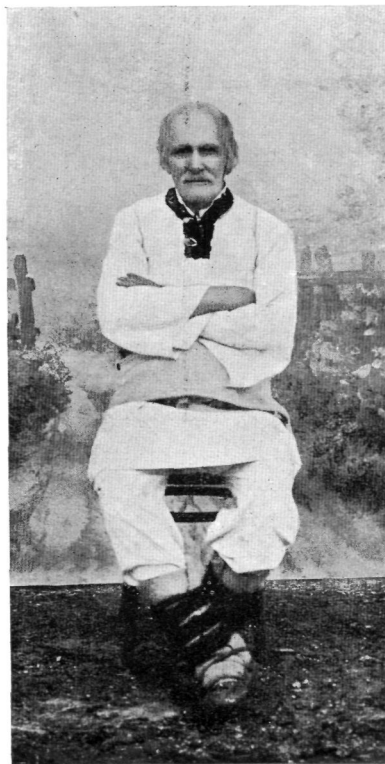
— Stai aci! — îl pofti Zârna, arătându-i un scaun lângă masă, unde cu câteva minute înainte, se deșertară cele din urmă pahare.

Se lăsă pe scaun fără nici o împotrivire, urmărind cu coada ochiului toate mișcările lui Zârna. Mai mult îl simți decât îl văzù stângând lămpile una după alta. Numai una singură rămase aprinsă. Apoi ieși.

Când se văzù singur vaccinatorul ridică repede capul și se uită sfios în juru-i. În

Port din Bicaz (Valea Jidanului)
comitatul Ciuc.

Grănițer român din districtul
Năsăudului.

hambarul tăcut, umbra omului se întindea pe jos, se lungea până la niște saci de porumb, și trecând peste ele, ajungea tocmai în fundul nelămurit al clădirei. Deodată se gândi să fugă, dar dacă în clipa aceea intră Zârna și i-ar fi întrebat de ce fuge, ce i-ar fi răspuns? Ș'apoi chiar dacă ar fi scăpat din hambar, tot n'ar fi putut-o șterge, deoarece poarta trebuia să fie închisă și poate l-ar fi rupt câinii dacă îl prindeau în curte.

Cum se gândea așa desnădăjduit, intră și Zârna, aducând cu el și pe Sultana care d'abia pășia, cu capul în jos, cu dosul palmei la ochi. Simion ținea cu o mână un clondir mare de vin și cu cealaltă își trăgea nevasta de haină; și, el care niciodată n'a scos o notă, acum îi cântă Sultanei, în batjocură:

— „Taci, mireasă, nu mai plânge!“...

Și o pofti cam cu sila la masă, unde încremenise vaccinatorul.

— Acù să bem un pahar împreună, că doar acù suntem neamuri. Nu-i așa că de azi înaintea suntem neamuri! -- rânji țăranul uitându-se cu pătrundere în ochii vaccinatorului.

Apoi cu mâna sigură, umplu trei pahare cu vin. Ridicând unul, ură:

— Să ne trăiască mireasa!!

Da văzând că cei doi nu vor să se atingă de pahare, se răsti:

— Ce, nu ciocniți cu mine?... Ori vi-e rușine?!...

Schimonosind un zâmbet, vaccinatorul întinse o mână sfioasă, luă paharul care i se părea încărcat cu plumb topit și ciocni cu Zârna.

— Și cu Sultana, și cu Sultana! — strigă îndârjit bărbatul.

Cu ochii albi de frică, cu mâna tremurând, vaccinatorul îi îndeplini dorința.

— Așa! — strigă Zârna și ducând paharul la gură, îl goli dintr'odată.

Vaccinatorul bău paharul pe jumătate, pe când Sultana nu-l atinse nici cu vârful buzelor.

Bărbatul se supără.

— Bea femeie!! Ori ți-e rușine de domnu doctor?!...

Și se uită așa de poruncitor, încât femeia icnind într'însa de frică și de ciudă, își duse

paharul, dar nu putu nici să-l atingă, isbucnind deodată în plâns.

Zârna își întoarse capul în altă parte, și ferindu-se par'că s'o mai vadă, îi strigă tare, poruncitor:

— Pleacă!... pleacă mai repede, muiere!... Să nu te vad!...

Sultana se ridică repede și ieși din hambar, plângând cu sughițe.

Numai când o știu plecată, Zârna se întoarse la loc.

Aproape verde la față, vaccinatorul se încovrigase așa de rău în scaun, încât barba-i atinge masa. Zârna privi cu scârbă și ură această tivdă țuguiată, pe care o acoperea un păr rar, uns peste măsură cu pomadă mirositoare și împărțit în două de o cărare aleasă cu grijă.

Deodată își ridică pumnul, gata să lovească. Își schimbă însă gândul, și luând de pe masă paharul Sultanei, îl bău cu sete. Apoi scuturându-l pe vaccinător, îl întrebă:

— De ce nu bei, râie? — De ce nu bei? Ori n'ai destulă lumină. Apoi se sculă, mormăind, luă lampa din perete și o puse pe masă, sub nasul tovarășului său de băutură.

Trăgându-și capul îndărăt cu spaimă, vaccinătorul vră să spuie ceva, dar nu reuși decât să bolborosească cuvinte neînțelese.

Simion râse batjocoritor:

— Că doar nu te-i fi îmbătat dintr'un pahar, voinicule!

Și ca să-i arate cum se bea, mai goli un pahar. Ochiul începură a i se turbura, limba să i se îngroașe, cuvintele să i se încurce în cerul gurii. După ce mai bău un pahar, îl

trânti cu necaz de masă; și sgâlțându-l, deodată, pe vaccinător, îi strigă:

— Scoală!... și uită-te la mine: să mă ții minte... să nu mă uiți!!

Prăpădit 'orașanul își ridică ochii, dar își întoarse capul cu groază, întâlnind privirea scânteind de răsbunare a țaranului înfuriat.

Simion Zârna îl sgâlțâi tot mai tare:

— Nu te uiți la mine!... De ce nu te uiți, mă?! La Sultana, hai? la ea te uiți!!

Și furia dintr'ânsul izbucni, cum ar izbucni focul dintr'o șiră de paie.

— Ce stai, mă? — Ce stai? Hai, du-te la Sultana!... Te așteaptă în casă, în casa mea...

Și întinzând mâinile peste masă, cuprinse în brațele-i noduroase mijlocul șubred al orașanului.

Vaccinătorul scăpă un țipăt de groază și încercă să se apere cu brațele lui slabe. Deodată i se părură că aude afară pași de om apropiindu-se și nădăjduind că va veni cineva să-l scape, începură să strige, cerând ajutor.

Simion îi răspunde, aiurând par'că:

— La Sultana! hai la Sultana!...

Și mutându-și mâinile tot mai sus, tot mai sus, se pomeni că strânge în palme gâtul slabului potrivnic. Înnăbușind un strigăt de desnădejde vaccinătorul începură să se sbată în brațele lui Simion. Deodată masa se răsturnă cu tot ce avea pe dânsa. Lampa se stinse îndată și un întunec de nepătruns înecă hambarul.

În beznă, nu se mai sbătea nimeni, se auzi numai respirația de ușurare a unui om care lasă din brațe, pe podele, o povară prea apăsătoare.

Turnu-Măgurele, 1909.

Al. Cazaban.

Cântec.

S'apleacă blând în țintirim
Salcâmii a 'ntristare
Și frunzele, plângând duios,
Se scutur pe cărare.

Eu viselor ce le-am pierdut
Trist le doinesc de milă...
Unde te-ai dus, unde te-ai dus
Frumoasa mea copilă?!

L. Florianu.

Din lumea celor ce nu cuvântă.¹⁾

Filozoful.

E mare, negru ca întunerecul; numai vârful labelor sunt albe, ca și când lumina zilei i le-ar fi pătat întradins. Din capul cu fruntea puternică, mare, ochii verzi, înfloresc noaptea, ca două scânteii. E cel mai frumos motan al târgului. Dar de frumusețea lui nu-și dă seama, de bărbăția lui însă, da; pentru aceea, în ceasurile de veghere, când i se pare că-și zărește chipul în talerul lunii, că-și vede înfățișarea bărbătească, simte un fior ce-i străbate prin spate, și-l ondulează, de mândrie, până 'n vârful cozii. Trăiește singur. Ziua stă ascuns cum poate și unde poate. Doarme; numai când sosește ceasul prânzului care îi vine singur în labă, se trezește morocănos. Căci mâncarea nu l-a ispitit niciodată. Să bei și să înghiți aer când și-e sete de înălțimi amețitoare, aceasta e adevărata hrană, dar aceasta-i taina pe care numai el o știe.

Când ziua fuge din fața nopții, el pornește; atot stăpânitor, pășește măreț, peste acoperimintele întregului târg. Se primblă dela un capăt la altul al mahalalelor, căci n'are dragoste deosebită pentru nici un colț. De aici ca și de acolo firea lui îl îndeamnă mereu aiurea. În sufletul lui nu tresare nimic, decât în cele câteva zile când dragostea îl chinuiește. Căci dragostea e pentru toți același veșnic chin. Și niciodată nu se simte mai fericit decât după nopțile aceste de sbucium, când, liniștit, gândește la ele cu desgust.

Numai farmecul nopții îl îmbată. Când târgul se cufundă în tăcere de moarte, el veghiază, de sus, de pe streșina vreunei case. Și privește. A văzut multe: întâlniri ferite, în colțuri de grădini; rugăminți duioase, pe după ferești deschise; îmbrățișări pătimașe, în unghere de ziduri; despărțiri sfâșietoare, în praguri de uși: o întregă țesătură de patimi între oameni, ca și dincoace, în lumea acoperișurilor, cu deosebirea că jos firul nimiciilor se torcea mereu, fără nici un răstimp. Și 'n schimb liniștea cerului cum îl minună!

Sus nici un frământ, nici un sbucium; cunoșteă cerul și-l cetea ca pe o carte. Știa când răsărea luceafărul; când pornea la drum carul mare; când își încordă strunele, lira; când își adună puii, cloșca. Eră un astronom. Și de sus, de unde stă, i se părea câteodată că și el face parte din lumea aceea, că împrejurul lui se învârtesc toate, prietenoase, înțelepte, tăcute ca și dânsul. Și eră fericit; singura ființă fericită! Iar când zorile mijeau și când, liniștit, urcă acoperemântul să se strecoare iarăși în noaptea vreunui pod, gândea, mulțumit, că n'are nici o îndatorire cătră nimeni, cum nimeni n'avea cătră el. Și cugeta: Fericirea e să nu fii a nimănui, nimeni să nu fie al tău, să trăiești singur: tu, și cerul deasupra.

Singuratecii.

Pe lacul luciu din parcul cu florile neclintite de nici o adiere, cu crengile nestrăbătute de nici un foșnet, pe lacul adormit, că pare o uriașă lespede de cristal ce acopere o altă grădină fermecată, lebăda — bărbatul, rămas singur, — trece ca o închipuire, alb ca zăpada, cu aripele ca două scoici de argint, cu gâtul lăsat între ele, subțire, ondulat ca toarta unei amfore. Paserea plutește lin, și 'n ea par'că poartă, rătăcit, sufletul unei ființi duse de pe lume.

Sus pe bolta adâncă stelele au pălit; în haosul albastru luceafărul sclipește tainic, strălucitor, purtând par'că în văpaia lui vieața tuturor lumilor cerești, a lumilor veșnic călătoare în cuprinsul firei.

Și cum, jos, lebăda sidefează fața apei, sus, luceafărul, luminează întinsul tăriei. Numai ei doi sunt palpăirile nopții aceștia în care lumea pare adâncită într'un somn de moarte.

Amândoi rătăcesc singuri, amândoi străjuiesc singurătatea, mistuindu-se în tăcere, mândri, deopotrivă de reci: — unul bulgăre de ghiață, celalalt pară de foc. Și se cunosc, se văd în fiecare seară, merg unul cătră altul și se 'ntâlnesc. Din înalt, luceafărul își scoaboață raza jos, în adâncul apei, unde răsare ca un mugur de aur.

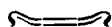
¹⁾ Din volumul „Nucul lui Odobac“ apărut în Edit. Minerva.

Iar paserea se apropie de scânteia picurată din cer, și plutește ușor împrejurul ei, mai întâi în cercuri largi, apoi în rotiri tot mai strânse, până ce se oprește drept deasupra răsfrângerii stelei; și-atunci, din mugurul de

aur, pare că se desface dintr'odată o floare, o floare măiastră, plutitoare, de argint.

Și astfel stau de se privesc: sus, lebăda de aur a cerului, jos, luceafărul de argint al apelor.

Em. Gârleanu.

Poporanismul.

— O anchetă literară. —

(Urmare.)

Poporanismul și literatura.

Când d-l Zamfirescu a aruncat în plină Academie cuvântul *poporanism*, de bună seamă c'a vrut să facă mai mult o răutate, decât o caracterizare... Domnia sa s'a gândit mai mult s'atingă încercarea de acaparare a câtorva talente tinere de cătră „Vieța românească” care le-a consacrat și cultivat. Și fiindcă aceasta s'a făcut sub patronajul d-lui Stere, — protagonistul *poporanismului politic* — eră ușor să se facă confuziunea și să se amestece un moment opinia publică.

În literatură însă n'are ce căută *poporanismul*, căci atunci ar încetă de a fi artă.

De unde însă a venit iluzia aceasta de apropiere, între o parte din literatura noastră tânără și ideea *poporanismului*?

Totul se reduce la comunitatea aceluiaș teren de exploatare. Atâta numai că *poporanismul* propriu zis, privește revindicarea drepturilor celor mulți, ale poporului, — pe când *popularismul* scriitorilor, privește exploatarea limbei și sufletului țaranului, ca elemente de artă.

De ce aleargă unii scriitori la popor, ca să-și găsească mijloacele de inspirațiune? Lucru se explică ușor, căci mulți din ei sunt ridicai din popor și au sufletul plin cu impresiuni din lumea în care au trăit, — dar și fără aceasta, am avut noi oare o limbă literară formată, rafinată prin uzul claselor de sus, cultivată în saloane?

Cu limba românească pe care o vorbesc chiar cucoanele noastre de azi și lumea politică, cu limba din cafenele și din gazete, nu s'ar putea face niciodată literatură... românească.

La începutul culturai noastre s'a simțit toată greutatea unei limbi unitare, căci la noi se vorbise toate limbile, numai românește, nu.

Primii dascăli vizionari s'au încercat chiar să creeze o limbă nouă, îmbogățită cu elemente latine, dar n'a prins osteneala lor, căci limbile se încheagă în taina vremilor, nu prin voința câtorva.

Numai când primii scriitori au dat peste unda răcorită a literaturii populare și-a cronicilor, s'a găsit și calea mântuirii limbei noastre.

Culegerile lui Alexandri, proza lui Negruți, Cogălniceanu, au venit ca după un deschis de fereastră, într'un turn neumblat.

Ce minuni n'a făcut mai târziu Eminescu, plecând tot de jos, dela izvorul literaturii populare?

În limba poporului e fărâmițat sufletul neamului nostru întreg.

Unde să căutăm noi oare durerea și bucuria noastră? Sub alte orizonturi?

Dar nu toți au norocul să trăiască pe lângă ambasade...

Mai înainte însă de a umbla după podoabe străine și rafinerii curioase, avem nevoie de un fond prim de limbă și de un contur personal, pentruca să fim noi, nu caricatura oricui...

E drept că procesul acesta de alegere și stratificare nu se poate desăvârși într'o generație sau două, căci e nevoie de colaborarea lentă a multor factori și a multă vreme.

Rândurile acestea prime de scriitori vor avea rolul trist dar fatal, al celor cari umplu șanțurile redutelor la cele dintâi ciocniri și peste cari vor trece ca peste o punte, batalioanele celor cari vor veni pe urmă.

Se mai opune scriitorilor populariști că, prea simpatizează cu țărani, că prea îi dă numai ca victime...

Sentimentul acesta se explică prin faptul că scriitorii trebuie să preamărească poporul, căci la el și-a găsit izvorul și mijloacele de inspirațiune. Și-apoi: poezia poporului, basmul, gluma, — sunt atâtea înalte manifestațiuni sufletești, cari pun într'un cadru de ade-vărată admirațiune pe poporul nostru.

De când s'a întrerupt sborul primilor cro-nicari și artiști români, prin influența dușmă-noasă a diferitelor influențe străine, numai poporul cel mult a rămas să cânte și să rădă, să se inspire și să vorbească românește.

Când vremile s'au schimbat, în pripa aceea a prefacerilor, scăparea sufletului și cuge-tării noastre, n'a fost decât în limba popo-rului nostru...

Toate încercările false și meșteșugite, de-a îndrumă limba noastră pe alte făgașe, vor fi sforțări zădarnice, căci se va întrerupe legă-tura dintre sufletul mare al neamului și crea-țiunile cele hibride.

Aplicațiunea denumirii de poporanism, la literatură, se vede că n'are nici o noimă și cel care-a aruncat-o, a avut mai mult năduf decât dreptate.

De altfel chiar d-l Zamfirescu a scris mult mai mișcător și drept, când s'a inspirat din vieța noastră, fără să fi întrecut pe Leconte de Lisle când a scris despre alții...

Ioan Adam.

*

Definiția „poporanismului în literatură“ s'o facă mai întâiu aceia cari au pus drum cu-vântului, până ce opera care să-l îndreptă-țească nu s'a ivit.

Înțeleg aceia prin „poporanism în litera-tură“ înclinarea simpatică a scriitorului pentru țăran și curățirea limbei de streinisme? Care condeiu vrednic n'o să sprijine, atunci, o por-nire neașe, dacă nu contribuind cu propriul său scris în lucrări alese din vieța dela țăară, — cu mari taine pentru destui — măcar în-demnând pe cei câți știu s'o facă cu gând curat și cu mijloace frumoase.

Dar dacă cuvântul e meșteșugit cu din lanțurile robiei politice de partid, el n'are ce căută în republica literilor, unde apucăturile streine artei se țin departe.

Oricât de iscusit s'ar deschide lațul care să sugrume pe scriitori, câți își cinstesc ta-lentul vor ști să ferească din fața ispitei care i-ar sorți peirei.

Caton Theodorian.

(Va urmă).

Cântece.

Te-am văzut trecând ușor
Prin grădina 'n floare,
Florile le mângăiai
Blândă, zimbitoare...

Viorelele-ți zâmbiau
Crinii, trandafirii,
Iar prin plete-ți se jucau
Răsfățați zefirii.

Ieri durerea să-mi alin,
Inima pribeagă,
Prin grădină-am rătăcit
Jalnic, ziua 'ntreagă.

Despre tine povesteau
Gingaș trandafirii,
Despre chipul tău senin
Șopoteau zefirii:

„Ad-o Doamne iar pe-aici
„Gingașă, senină,
„Să ne fie tuturor
„Florilor regină“.

N. Dumbrăveanu.

Cronică teatrală.

— „Prostul“ de Fulda și „Revizorul“ de Gogol. —

București, 7/I 1910.

Dr. Ludwig Fulda este un faimos traducător al lui Molière: Râsul lui aduce aminte de râsul maiestrului său. Mai ales în „Prostul“.

„Prost“ este un cuvânt cu sunet numai rău în limba română. Când zici „prost“ zici „tâmpit“. Prostul lui Fulda este însă un poet! Deși-i poet, este un „Narr“, iar nemșesul „Narr“ însemnează de obicei un om care se face de râs prin particularitățile sale strani. El este, ce-i drept, și un „Thor“, un om care nu-și înțelege interesul. Tot ce este el nu se spune complet prin cuvântul „prost“.

Nici comedie nu este „Prostul“, ci una din cele mai veritabile tragicomedii. Ca „Misantropul“ și ca „Avarul“ lui Molière sub a cărui stea s'a înseninat, s'a creat „Prostul“: Comical irezistibil din opera lui Fulda este pus doar pe un fond serios, iar dela o vreme el aleargă alături sau se împletește cu tragedia care amenință pe eroul comic. Lacrima duioasă întrerupe râsul, râsul te răpește iarăș din tristeța ce te cuprinde: Este o tragicomedie tipică.

Și titlul „Prostul“ este o analogie la Molière. —

Un unchiu moare și lasă „celui mai prost“ nepot un milion de mărci. Cel mai prost, fiindcă... nu-l lingușise niciodată; cel mai prost, fiindcă... niciodată nu-i ceruse bani pentru sine, ci numai pentru alții; cel mai prost, fiindcă... a fost totdeauna mulțămît cu vieța sa, fericit în societatea sticletelui său ce-i cântă din colivie și a „jurnalului“ în care scria zilnic, în proză și în versuri, impresiile sale curate. Iustus Häberlin vede în sine, dar nu-și dă silința să vadă și pe lângă sine, și în alții. Toți îi par deci buni, ca el, gingași ca el. Și tocmai el să fie socotit drept „cel mai prost“?! Supărat... dăruiește verilor săi toată moștenirea.

În cele două acte dintăiu comicalul de situație este viu și înșelător. Te seduce. Admiți fără multă contradicție premisele poetului, care exagerează. Dar când afli că Häberlin este funcționar de bancă, indoiala începe să te tragă de mânecă: Se poate ca el să nu înțeleagă ce-i un milion? Totuș, te-ai dat prins și autorul este destul de tare ca să nu te mai lase din lanțul vrajei sale surăzătoare. Este joc, dar este joc frumos. Înainte...

Iustus se mutase la mătușica sa, care voia să-și mărite pe Lisbeta cu milionul și, în al doilea rând, și cu Iustus. Acum mătușica îl dă afară din casă: a dăruit doar un milion și n'a dăruit nimic Lisbetei! Afară!

Fericiții veri, cari împart averea, se procopsesc cum pot: unul ia pe Lisbeta, e librarul poet, care rimează „albastru“ cu „plastru“; altul ajunge director de bancă; al treilea construiește un balon, care are accidentul său etc.

Iustus e fericit: El crede în talentul lor, în binele ce-l vor face omenimei, ei, verii lui, cu banii lui.

În acest timp directorul băncii îl dă afară din modesta-i slujbă. Ca incapabil! Și Iustus își cheltuiește tot ce mai are și doarme întâia noapte pe băncile unui parc, sub cerul liber, frumos. El închide în inimă poezia vagabondajului, dar, aducându-și aminte de-o făgăduială solemnă, vine la poetul-văr să șadă la el, să culeagă atâta rod din roadele milionului dăruit. Dar pentru Iustus nu-i loc aici, în casa din care fusese dat afară ca nebun capabil să dăruiască un milion.

Ce-i de făcut?

Cei trei veri hotăresc să-l deie în grija unui doctor de nebuni, care îl va pune în cine știe ce cameră cu gratii.

Peripeția: În casa mătușichii locuise — deodată cu Häberlin — și Doris Wiedmann, Americana cu privirea ascuțită, care descoperi îndată argintul și aurul din sufletul lui Iustus. Iustus este singurul om pe care ea-l caută ca să-și ia ziua bună înainte de a pleca înapoi, în patrie. Iustus s'a dus însă, cu doctorul, la sanatoriu. Așa? Infamia este prea mare. Va rămâne deci. Simpatia ei par'că-i iubire acum. Și rămâne.

Ce fericire stăpânită o încălzește pe ea când află dela doctorul că 'n jurnalul lui Iustus se găsesc versuri splendide în cinstea unei Doris! Ce stăruință să-l convingă pe Iustus de ticăloșia verilor, cari n'au respectat nici acest jurnal, care pentru ei eră să fie proba „ne-buniei“ lui! Și ea eră numai proba naivității talentate, bunătații simțitoare, cuminenței modeste, care nu au ce căută în lumea aceasta plină de mișei.

Iustus părăsește sanatoriul ca logodnicul multi-milionarei fericite. La scena duioasă se adaugă și ultima înțelegere a aviatorului și ultimul râs din parterul emoționat: „Iustus nu eră idiot, a fost un mare șiret; a dăruit milionul, ca să câștige mai... multe milioane!“ —

Teza tragicomediei o rostește Doris în scena cu Iustus, în sanatoriu: A fi bun, a te jertfi pentru lumea aceasta, însemnează a fi nebun. Ea nu va înțelege jertfa; ea se va simți deosebită de jertfitor, se va simți altfel, „normală“, și te va socoti prost, nebun. Cu bunătața nu se pot învinge răii. Scăparea ei este alianța cu cei tari și buni.

Teza abia se aude; dar de văzut se vede drastic ca 'n comedia bună; se simte cald ca 'n tragicomedia aleasă; și 'n susul și 'n josul întâmplărilor se joacă cu tine, cu inima ta, ca 'n jocul celei mai naive, mai copilăroase fantazii.

„Prostul“ este un succes al stagiunii acesteia. —

Directorul teatrului național nu este un cunosător al literaturii germane. Dacă ar fi, ar fi exploatat-o mult mai mult în folosul tendinței sale fericite de-a face din teatru și școală, nu numai ales prilej de digestie după cina opulentă a Bucureștenilor.

Tendențele lui Fulda, în special, ar putea să-i procure și alte seri plăcute: Ferește-te de sinceritate prea mare, propoveduiește el într'o piesă. Altădată: Concepția vieții trebuie să ți-o alcătuești din viață, nu din cărți, din romane. „Între patru ochi“ — tradusă de d-na Zotti Enea Hodoș (în „Tribuna“ dela Sibiiu) ar fi pentru noi o oglindită oportună. Cum cineva nu voiește și nu poate, din principiu, să ajungă profesor universitar prin protecție — tema din Die wilde Jagd — ar propovedui și la București sau Iași. „Der Talisman“ are părți comune — ca idee — cu „Prostul“: Și aici este vorba despre vederea clară și neclară în lume, în oameni; subiectul — romantic — a fost primit bine pretutindeni. Cum un cavaler spaniol iubește o femeie pentru înțelepciunea ei, deși este urită și cum se descopere apoi că „masca“ este și frumoasă, se poate vedea în Lästige Schönheit. Și altele. Și altele.

Fulda a scris foarte mult, deși nu-i bătrân — s'a născut la 1865. A vorbi despre toate piesele lui nu-i de nevoie. Cele câteva exemple voiesc să spună numai că, fiind descoperit și pentru România, ar putea să fie și exploatat mai stăruitor.

*

Fulda ne-a arătat un „prost“ între deștepți. Gogol ne-aduce un „deștept“ între proști.

„Revizorul“ lui N. Gogol s'a mai dat în București, într'o prelucrare nereușită a d-lui Petre Grădișteanu, de mult, pe când năravurile țării mai sãmănuau cu ale Rusiei pline de robi și de slujbași cari storc norodul. O idee

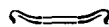
din „Revizorul“ lui Gogol a sărit chiar până la Alexandri în a cărei comedie se descopere că un „director“ de minister este numai directorul de trupă Millo care nu poate alege deputați, nici prefecti, cum nădărduiesc niște provinciali, ci numai actori. Cu idea lui Gogol a sărit și oarecare vervă comică în acel „Millo director“, care este una din comediile românești ce se pot ceti cu plăcere încă.

Dar e o deosebire. Alexandri a dezvoltat din idea... sa o simplă farsă. Gogol a încunjurat-o de toate părțile cu o viață concretă, reală, bogată. Gogol cu vederea lui adâncă descopere toate rădăcinile suferențelor ale acelei vieți triste de care râde fără nici o îndurare. Psihologul „din grația lui Dumnezeu“ a ghicit o parte din viața Rusiei, dar în partea aceasta Rusia s'a descoperit, s'a recunoscut întreagă.

Rușii aceștia de pe scenă sunt străini, sunt chiar străini de-acum 60—70 de ani, și totuș soarta lor ne interesează. Nu pe noi numai, cari ne așezăm în fața lor cu oarecari conștiințe despre însemnătatea universal-literară a lui Gogol, ci pe toată lumea: Am văzut la „Revizorul“ o sală vie și foarte interesată în teatrul nostru național, care-l joacă pe Gogol ceva... mai dur, mai comun decât mi se pare că este potrivit.¹⁾

G. Bogdan-Duică.

¹⁾ „Revizorul“ se poate ceti în „Biblioteca teatrului național“ care se tipărește la „Minerva“ (București). Costă 45 bani.

La Anița, bogătana.

La Anița, bogătana,
Țipă naiul, geme struna:
De trei zile ține nunta,
Și mireasa plânge 'ntr'una.

— „Bine, fată, ce-i cu tine?“
— „Cui mă dai, măicuțo dragă?“
„Nu mă vinde, nu mă vinde,
„C'o să plângi vieța 'ntreagă!“

La Anița, bogătana,
Tace naiul, tace struna:
De trei zile nu-i mireasa;
De trei zile-o cată 'ntr'una.

Străbătut-au, cât e largul,
Codri, văile, dearându-l:
Nu-i și nu-i pe nicăiera,
Par'că o-a 'nghițit pământul.

La Anița, bogătana,
De trei zile umblă satul:
Doamne, ce frumoasă-i moarta!
... Oltul, Oltul, blestematul!

— „Vezi Anițo, Vezi Anițo?!
„Plângi, topiască-mi-te focul!
„Fetii i-ai mâncat vieța.
„Ție ți-ai mâncat norocul.“

.....
Despre-Anița, bogătana,
Veste nu-i, nici rea, nici bună.
Unii spun, c'ar fi zărit-o
Rătăcind prin munți, nebună.

Vasile Stoica.

Ispravnici, zapcii, pomojnici.

Cum a dres-o inginerul.

— Schiță —

Prefectul cel nou dela P. eră om strein de loc. Îl trimesese centrul peșcheș și toți câți trăsese rădejde de ispravnicie crăpau de necaz.

Din capul locului lumca îl judecase și se mulțumise: eră un lasă-mă să te las, mai lung de ghiară ca alții nu păreă, iar dacă mergeă vestea că-i cam într'o ureche, asta nu supără pe nimeni. Destul că se ținea la o parte de flecușetele locului și nu se da nici cu unii nici cu alții din câți râvneau la conducerea din umbră a politiceii și administrației.

Că eră cam ciocoios și cam îngâmfat iar nu se sinchiseă nimeni. Ba din potrivă, lingușitorii trăgeau foloase din cusurul noului prefect, dacă știau cum să-l ia.

Cu subprefecții eră de zahăr. Ce ziceau ei, ziceă și el; ce făceau ei, făcut eră; jălbarii își frângeau condeiele și cădeau dela preț. El dela subprefecți cereă slujbă. Dacă venia cineva dela țară să ceară ceva, îl trimeteă la subprefect:

„Ai fost la domnu' subprefect? Mai întâiu el să-mi spună. Eu am subprefecți. Răspunderea plășii ei o au, eu dela ei cer.“

Și dreptul e că-i și dădeau subprefecții.

La reședință stă puțin. Două luni la început, numai prin județ cutreierase, când cu inginerul șef, când cu căpitanul de jandarmi. De, omul se duceă în recunoașterea șoselelor și-a comunelor, iar unii strâmbau din nas. Mai ales despre inginerul șef, mă rog, ajunsese lucrul de nu prea mirosiă bine. Știe oricine, un inginer: furnituri, licitații, școli, poduri, lucrări în regie; bugetul drumurilor cine-l învârtește? Un cârd de vreme la început, inginerul eră la ordinea zilei. Lumea îi da târcoale și se luă bine pe lângă el.

Până 'ntr'o zi ce să te pomenești! Ingerul scos dela stomah. Prefectul pe sus, în județ, cu alții și inginerul pe jos, prin oraș, cu un nas!

Nimeni nu-și da cu priceperea iar inginerul nu știă, nici el, mai mult.

Mergând cu slujba prin plasa Câmpului

se opri inginerul într'o Joi și la tahtul subprefecturii. Rânduise cu subprefectul de niște prestatori, de-o podișcă peste apa Sălătrucului ce tot înecă satul Livezilor când se topiau zăpezile.

Mai la o vreme puseră sfat amândoi de prefectul cel nou și veni vorba cum s'au răcit lucrurile cu inginerul.

Ingerul nu se feriă de subprefect, erau prietini vechi:

„Eu nu-l mai pot înțelege. Cu nimic nu i-am ieșit din voe. Din ce i-a cășunat nu pot să pricep. Numai, am băgat de seamă că asta a venit din ziua când a început să iscălească hârtiile că, știu, la început nu se uită pe nimic în cancelarie.“

Scoase un ordin din buzunar. Din chiar senin și alandala îi făceă bietului inginer o groază de imputări pe nedrept. După ce-l făceă cu ou și cu oțet și-i da cu „vă învit“ la fie ce rând, hârtia sfârșiă deosebit de politicos: „Primiți, domnule inginer, încredințarea înaltei mele considerații“.

„Tu pricepi ceva?“ întrebă inginerul.

Lesne de priceput nu eră, iar subprefectul se frecă cu mâna pe tâmple, gândindu-se.

„De mă-i lasă să mă gândesc, eu zic c'o s'o descurc. Când te-i întoarce să vii să mănânci la mine“.

Ingerul, dacă l-a auzit pe subprefect, că-l știă drac și jumătate, a plecat să vadă lucrul șoselelor mai voios de cum venise. Subprefectul a rămas pe scaun și cu încetul a început să i se facă nițică ziuă în minte și ceva par'că-i mijiă luminos.

A doua zi inginerul s'a întors pe la conac. Eră galben și geaba cercă să-și descrețească buzele casăzâmbească. Spuneă subprefectului:

„Nenișorule, e ce e la mijloc. L-am întâlnit pe valea Hotărăscăi, la primărie în Vlădueni. Mi-a întors spetele, dragă, și nici c'a mai vrut să șadă când m'a văzut. Când l-am salutat s'a făcut că nu vede. Ei drăcia dracului!“

Subprefectul l-a lăsat să-și descarce focul

și după aia s'au pus la masă. Cu duhul lui, cu glumele, l-a mai îmbunătățit pe inginer, cât a ținut mâncarea până la plăcintă. Când au schimbat vinișorul cel roșu cu altul alb și mustos, odată par'că l-a tăiat capul:

„Ia adă ordinul ăla încoace, nene“.

Inginerul, cum se cam garnisise, nu-i dădea de rost prin buzunare, între hârtiile de tot felul ce purtă cu el. Până să dea de ordin și de grije să nu-l fi pierdut, se aprinsese ca floarea de mazărice.

Subprefectul a zgâit ochii pe hârtie, a stat mulțisor așa, și-a pocnit un bobârnac în frunte, arătând inginerului cu degetul fraza cu care se 'ncheia ordinul!

„Vezi dumneata, aici stă buba, — să știi“.

„Ce fel?...“

„Tu când îi scrii oficial prefectului, cum îi spui dedesupt?“ Inginerul se 'ncurcă, săltă sprâncenele.

„Mă rog... Să zicem c'ai făcut un raport. Na, ia hârtie și scrie... Cum închei?“

„Tipicul: Primiți, vă rog, domnule prefect asigurarea înaltei mele stime și considerații“.

Subprefectul ca și cum și-ar fi vorbit lui:

„Nu spuneam eu... Am pus degetul pe rană. Asta e“.

Inginerul mai rău nu înțelegea, tâmpiă cu gura căscată și limba îi jucă în gură neștiind ce să zică.

Luă vorba iară subprefectul:

„Vrei s'o dregi?“

„Mai mă 'ntrebi!“ grăbi să 'ntărească inginerul.

„Atunci dumneata, d'aci încolo, n'ai să mai vorbești de înaltă stimă și etcetera:...”

Inginerul nu se dumiriă de fel. Subprefectul surâdea și-l apucase de mână, prietinește:...

„Nu te uiți? Prefectul înțelege că înalta considerație o are el în buzunar, cum și situația lui e înaltă. Se chiamă că din „înalta“ considerație și stima ce i-a hărăzit stăpânirea când l-a investit cu haina de prefect, el poate să împartă câte nițică și mai micilor lui; cum vrei, dar, să se împace cu îndrăzneala ce ai avut de a te atinge tu, un inferior, de un drept al lui. Asta înseamnă că tu îi vorbești de sus. Nu vezi cum își adresează

ordinile? Tipicul ăsta nu se întrebuiță până la venirea lui. Mi-am adus aminte c'ășa ne scrie și nouă. Noroc că la subprefecturi avem vechia formulă, din care, în ruptul capului, nu iese pomojnicul. Noi încheiem cu „primiți asigurarea osebitului nostru respect“.

„Nu-ți împrumut tiparul dela subprefectură, fiindcă n'ar mai avea nici un haz. Tu altfel să faci: În cel d'întâiu raport ce-i vei trimite, în loc de „înaltă“ stimă să prefaci; să scoți pe „înaltă“ și să pui numai „osebită“. Vezi cum se brodește și spune-mi și mie.

Inginerul a băgat pe urechi, a plecat, iar la săptămână a scris un răvășel subprefectului:

„Merge... A început să-mi întindă un deget“.

Atunci subprefectul, pehlivan, și-a făcut de lucru pela oraș, s'a dus la inginer și l-a luat deoparte.

„Ști ce, neică? Ca să te pui bine de tot și să fii iară ca mai 'nainte cu prefectul, trebuie s'o 'ndrepti pe dea'ntregul; nu așa, numai pe jumătate. Să mai netezești formula: „Primiți, vă rog, asigurarea micii mele considerații“.

Inginerul dădea 'napoi, îi eră frică, i se părea că-l și vede pe prefect mâniat, ducându-se la ministru să-l destitue.

Dar subprefectul mergea la sigur:

„Nu fii copil: să-mi razi mustața, numai așa o 'ndrepti bine. Ascultă-mă pe mine. Ce? Îți vroi răul?“

Inginerul s'a gândit toată noaptea iar a doua zi „fie ce-o fi“ și-a zis și a făcut după povață.

Și chiar așa s'a întâmplat cum prevăzuse tartorul de subprefect. De atunci prefectul a 'ntors foaia și l-a luat iară în de bine pe inginer. Că lui nu-i plăceau oamenii cari nu-și cunosc lungul nasului.

Dac'a văzut așa inginerul, ce s'a gândit, nu s'a mai sfătuit cu subprefectul și a făcut din capul lui în rapoartele viitoare: „Al dumnivoastră fără nici o considerație“.

Și i-a mers bine, a trăit ca la sânul lui Avram și ar fi și astăzi mare și tare dacă nu se schimbă deunăzi guvernul și nu venia alt partid cu alt prefect și alte parascovenii.

Caton Theodorian.

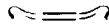
Visuri...

Când visuri șterse îmi șoptesc
De vremile trecute,
Petale albe veștejesc
Și cad pe iarbă mute.

Iar chipul tău mi-apare 'n gând
Din basmul de-altădată,
Îmi sărutai părul răsând
Pe fruntea 'ngândurată.

Și-un soare roș la asfințit
Se uită blând la mine,
Se 'ngână codru 'mbătrânit
În jalnice suspine.

D. P.

Cugetări.

Nu pentrucă trăim, ci de vieață să ne bu-
cărăm.

*

Carol Weber.

Norocul e în noi înșine nu în lucrurile din
afară.

*

I. Weber.

Ce norocos ar putea fi fiecare, cu norocul
pe care nu-l ia în seamă.

David Veit.

Cel mai mare noroc e în voința tare, adecă
de-a lucra cu virtute și în conștiința liniștită,
care întovărășește virtutea.

Descartes.

*

E într'adevăr cel mai frumos noroc pe pă-
mânt, de-a afla oameni, cari simt și cugetă
ca noi.

Spitteler.

Cronică.

† **Adelina Tăslăuanu n. Olteanu.** Ca un semn de
recunoștință pentru prețioasele servicii ce le-a adus
acest suflet frumos revistei „Luceafărul“, publicăm
toate articolele și notițele scrise din prilejul despăr-
țirii lui de vieața pământească.

Arad, 22 Ianuarie n. 1910.

† *Adelina Tăslăuanu n. Olteanu.*

Din Sibiu primim o veste tristă: Doamna Adelina
Olteanu-Maior măritată Tăslăuanu, soția d-lui O. C.
Tăslăuanu, redactorul revistei „Luceafărul“, — a ră-
posat Vineri, 8/21 Ianuarie, în vârstă de abia 33 de
ani... O veste tristă care va deșteptă adânci regrete
în toți ceice au cunoscut sufletul distins, care și-a
sfârșit acum vieața pământească.

De-o inteligență rară, de-o cultură superioară, te-
meinică, călăuzită în toate acțiunile ei de dragoste
curată pentru tot ce e frumos, bun și nobil; de-un
dor de muncă neobosit, veșnic gata și pe drum de-a
face un bine, un serviciu, o plăcere — altora, d-na
Adelina O. Maior a fost un element prețios al societății
românești de pretutindeni unde a stat.

Originară din Ardeal, strănepoată a marelui Petru
Maior, d-na Adelina O. Tăslăuanu și-a primit educația

în România, unde a fost apoi mai multă vreme pro-
fesoară la azilul „Elena Doamna“ din București. Pă-
răsește însă traiul fără griji din România, pentru a se
întoarce la Sibiu și a veni într'ajutorul nepoților și
nepoțelelor sale, orfani de tată și de mamă, copii
minori ai profesorului dela pedagogia din Sibiu, Dr.
Daniil P. Barcianu și a soției sale Silvia n. Olteanu,
răposați amândoi în 1903.

Îngrijind de creșterea acestor 6 copii orfani cu o
dragoste și abnegație de adevărată mamă, a adunat și
plăsmuit poveștile frumoase publicate în colecția „Bi-
blioteca copiilor și a tinerimii“, cea dintâiu în-
cercare la noi de-a da tinerimii noastre o lectură cu ade-
vărat românească. Înzestrată cu un talent real de po-
vestitoare, în scrierile ei menite să deștepte dragostea
pentru cetit a celor mici a reușit să atingă întotdeauna
coardele cele mai nobile ale sufletului micilor ei cetitori.

Dragostea ei pentru copii și tinerime plăsmuie, în-
trevedea în viitor o activitate și mai rodnică, dar chi-
nurile istovitoare ale unei boli nemiloase de inimă
au pus capăt tuturor avânturilor ei nobile.

Trei frați, toți trei căpitani în armata României,
două surori, una în România, cealaltă în Belgia, și un
soț inconsolabil deplâng dimpreună cu cei cari au

cunoscut-o — moartea prea timpurie a celei care a fost Adelina O. Tăslăuanu.

Odihnească în pace și fie-i memoria în veci binecuvântată!

„Tribuna“ din 23 Ianuarie 1910.

*

† *Adelina Tăslăuanu.*

Din Sibiu vestea tristă a morții doamnei Adelina Tăslăuanu, născută Olteanu.

D-na Tăslăuanu a tipărit cărți pentru copii, foarte potrivite și scrise în limba cea mai limpede.

Cine a cunoscut pe această femeie de elită, care răspândia în jurul ei bunătate și lumină, n'o va uita niciodată. În Sibiu, unde inteligența și distincția nu sunt rare, ea a fost mai mult decât o foarte distinsă femeie, de o inteligență deosebită. Aducând din „țară“ tradițiile unei vieți sociale, de o fineță superioară, ea a dat în scurta-i viață, îngrijind de copiii rămași pe urma surorii ei și a neuitatului profesor Barcianu, dovezile de o putere de jertfă, de o caritate creștină de care sunt în stare numai sufletele cele mai nobile. Știindu-se osândită la o moarte timpurie, ea n'a cruțat totuși niciodată puterile sale pentru a face binele. Frumuseța fizică și morală erau unite în persoana ei în chip nedespărțit.

Astfel ea a fost dintre aceste ființe iubite de Dumnezeu, dintre acele suflete de înaltă poezie și bunătate, cari nu se plâng inzadar, ci cari rămân și după moarte exemplu viu pentru toate vremurile.

„Neamul Românesc“ din 12 Ianuarie v. 1910.

*

† *Adelina Tăslăuanu.*

(A. O. Maior).

Telegraful ne-a adus știrea cea tristă.

La Sibiu s'a stins în puterea vârstei, numai de treizeci și trei de ani, femeia distinsă care a fost scriitoarea modestă, d-na Adelina Tăslăuanu, născută Olteanu.

Scrierile Adelinei Tăslăuanu, care iscălia cu pseudonimul A. O. Maior, dupăcum și eră o vrednică scorbitoroarea a lui Petru Maior, se adresează sufletelor de copii și sunt o adevărată comoară de bunătate și gingășie, precum gingașă și bună a fost și ființa aleasă care le-a scris.

„Biblioteca copiilor și a tinerimii“, editate de revista „Luceafărul“, care ajunsese la al cincilea volum, va rămâne, trăind în inimile tinere numele Adelinei Tăslăuanu, drag împletit din floarea vișinilor și cireșilor.

În revista sibiană numele ei îl mai întâmpinăm sub traduceri frumos făcute din Björnson (Synnöve Solbakken), Tolstoi (Cum s'ajungi la fericire), sub cronici și dări de seamă scrise cu deosebit bun simț.

Scriitorul acestor rânduri a cunoscut-o din copilărie. La Craiova mai întâiu, în anii tineri, ca studentă harnică. Apoi la Sibiu, pe cărarea dintre arini; la „Luceafărul“ soție iubitoare și prețioasă mână de ajutor redacției. Pe urmă la Rășinar între orfanii sorii și cumnatului ei Barcianu, — soră și mamă totdeauna. Ca prietină bună asemenea a știut-o cunoaște. Adelina

Tăslăuanu întruniă marile însușiri ale româncei inteligente care știe deopotrivă să fie a familiei și a neamului. Firea ei veselă și deschisă n'o întunecase încă umbra boalei ce pândia urmărindu-i avântul.

Dar de un rând de vreme vieța i se făcuse un chin. Boala îi rodea inima, tot ce avea mai delicat...

La 8 Ianuarie, în sfârșit, veni moartea de culese acest suflet rar, presărând jalea printre rude, între Români sibieni și printre prietini.

Amintirea-i blândă n'o să se răcească niciodată, însă, între noi.

Odihnească-se.

C. T.

„Semănătorul“ din 15 Ianuarie v. 1910.

*

† *Adelina Tăslăuanu n. Olteanu.*

Dela Sibiu ne sosește o știre, care ne umple de mâhnire.

Doamna Adelina Tăslăuanu n. Olteanu, soția redactorului „Luceafărului“, d-l Octavian Tăslăuanu, s'a stins în floarea tinereții, intrerumpându-se, prin acest deces timpuriu, o rodnică activitate literară pe un teren neglijat al literaturii noastre.

Cetitorii acestei reviste cunosc activitatea acestui suflet distins, de care s'a făcut amintire în coloanele noastre, când s'a făcut amintire de biblioteca copiilor și a tinerimii, care se proiectează de ani de zile, fără a se fi lucrat ceva în această direcție.

Adelina Tăslăuanu a făcut începutul acestui ram literar, publicând patru volume de netăgăduită valoare din seria: „Biblioteca copiilor și a tinerimii“.

Originară dela noi, descendentă directă a nemuritorului Petru Maior, și-a însușit o cultură aleasă în România, unde a fost profesoară la azilul „Elena Doamna“. Cunoscătoare a literaturii germane și franceze și vorbind o românească aleasă, a înțeles, cât de înapoiți suntem noi în ce privește literatura copiilor și a tinerimii și și-a pus toată inteligența largă și toată căldura inimii sale, pentru a porni o mișcare, cât mai intențată și în acest ram atât de neglijat al literaturii noastre. Volumele apărute până acum, cu bucăți originale ale decedatei, cu traduceri și localizări din cei mai distinși autori străini și cu lucrări de ale scriitorilor noștri de valoare, sunt cea dintâi peatră, ce s'a pus la noi în acest ram literar, care la străini numără mii și mii de volume și de autori.

Suflet altruist, cum trebuie să fie orice pedagog, călăuzit de o dragoste adevărată pentru plâpânde odrasle, în cari e depusă nădejdea neamului nostru, Adelina Tăslăuanu, lasă după sine o activitate rodnică — și acest suflet înalt ne e cea mai scumpă moștenire, pe care vom urmări-o toți aceia, cari am luat asupra-ne sarcina grea și ingrată a instrucției naționale.

O bibliotecă a copiilor și a tinerimii se impune azi mai mult ca oricând. Urmând pilduirea acestui suflet de elită, care și-a luat sborul în alte lumi, ne vom strânge rândurile și vom cercă să continuăm opera unei scriitoare, a cărei importanță iese cu atât mai mult la iveală, cu cât o pierdem chiar în clipele când

așteptam noi și noi volume, roade a inteligenței și a unei inimi de o rară gingășie și bunătate.

În unul din numerii viitori ai revistei vom reproduce o bucată originală a decedatei autoare, pentru că învățătorii noștri să o cunoască mai deaproape și să comunice și elevilor scrisul acestei decedate scriitoare.

De astădată dăm expresie jalei noastre pentru căcesul unui tovarăș de muncă dintre cei mai aleși, de care se legau multe și frumoase nădeji — cari se zăvoresc acum toate în încăperea strâmtă a mormântului.

Binecuvântată să-i fie pomenirea!

A. Ciura.

„Foaia Școlastică“ (Blaj) din 1 Februarie 1910.

*

Ziarele de peste munți aduc trista veste a morții scriitoarei Adelina Tăslăuanu-Maior.

A fost un suflet ales de femeie, care a dat literaturii noastre frumoasa „Bibliotecă pentru tinerime“ ce o tipăreă la Sibiu, dând-o ca dar micilor cetitori, cu prilejul serbătorilor creștinești.

Revista „Ramuri“ din 15 Ianuarie v. 1910.

*

Moartea unei scriitoare. La Sibiu s'a stins în plină floare a vârstei soția directorului „Luceafărului“, d-na Adelina Tăslăuanu, o stilistă bună și o traducătoare harnică. Regretata scriitoare a fost și conducătoarea publicațiunii periodice „Biblioteca Copiilor“, din care au apărut două (patru, Red. „L.“) fascicule.

Revista „Cumpăna“ Nr. 8 din 15 Ianuarie v. 1910.

*

† **D-na O. C. Tăslăuanu.** O știre dureroasă ne-a vestit telegraful mai zilele trecute: este încetarea din viață a doamnei Tăslăuanu, soția confratelui nostru O. C. Tăslăuanu, directorul „Luceafărului“. Adânc mișcați, trimitem prietinelui nostru, greu lovit, un cuvânt de îmbărbătare, urându-i din inimă putere multă ca să poată suportă și această nemiloasă încercare.

„Revista Politică și Literară“ Nr. 10 din Ianuarie 1910.

*

Mulțumim tuturor confracților pentru cuvintele frumoase de apreciere și de mângâiere.

Din acest prilej aducem la cunoștința cetitorilor noștri că „Biblioteca Copiilor și a Tinerimii“ de A. O. Maior se va continua. Volumul 5 e pregătit pentru tipar de însași autoarea, iar volumul 6 l-a lăsat aproape terminat. Celelalte volume vor apărea sub îngrijirea redacției noastre. În cursul acestui an va apărea și ediția a 2-a din volumul prim revăzut și corectat de A. O. Maior.

Sentimentele de pietate față de autoare și convingerea că o asemenea publicație e adânc simțită în literatura noastră, ne îndeamnă să continuăm această Bibliotecă.

*

O pildă frumoasă. Între „frunțașii“ noștri mai în vârstă foarte puțini au o cultură temeinică și foarte

puțini vorbesc o limbă românească corectă. De aceea generația tânără, mai scuturată și mai pretențioasă, recunoaște pe foarte puțini dintre ceice conduc astăzi „destinele neamului“. Aproape singur d-l Andreiu Bârseanu, profesor în Brașov, membru al Academiei române și vicepreședintele Asociației, e personalitatea răspicată și armonioasă pe care toată lumea dela noi o recunoaște, fără nici o rezervă. D-l Bârseanu e un om cu o cultură europeană, un om înzestrat cu o inteligență superioară și cu un suflet de artist, în care viațioiunea spiritului se îngemânează atât de fericit cu agerimea minții. D-l Bârseanu e și un caracter întreg, care prin corectitudinea d-sale a impus întotdeauna. Vorbește o limbă românească literară aleasă, căreia melodia și dușoșia glasului d-sale îi dă un farmec deosebit. Discursurile d-sale dela adunările generale ale Asociației sunt adevărate serbători culturale.

Acest adevărat frunțaș al vieții noastre culturale a fost cel dintâiu, care, din puțina avere materială ce-o are, s'a grăbit a înapoia Asociației suma de 2400 cor. ce-o primise pe vremuri ca ajutor pentru terminarea studiilor. Prin această faptă a dat o pildă frumoasă pe care nădăjduim că vor urmă-o și alții mai cu dare de mână. Până acum d-l Andreiu Cosma din Șimleu e singurul care s'a simțit îndemnat să înapoieze și d-sa Asociației bursa ce-o primise pe vremuri ca student în Budapesta. Cei mulți înainte!

*

Sadoveanu despre poetul G. Rotică. În „Cumpăna“ d-l Sadoveanu într'un minunat articol, în care vorbește de șezătorile literare din Bucovina, aranjate de societatea scriitorilor români, scrie următoarele despre poetul Bucovinei:

„Din acest ținut românesc al Câmpulungului a ieșit și cel dintâiu poet al Bucovinei. Ieri Bucovina n'avea cântăreși. Azi odată cu luptele ei pentru viață, pentru ființa poporului românesc, apare în ținutul cel mai curat cântăreșul ei, fiu din popor, și azi cu suflet de țaran sub haina strâmtă. Cântecelul lui au un înțeles adânc:

Eu n'am știut leandrii cu floarea delicată;
Răsurii de pe coastă întâiu i-am cunoscut.

În arșița de soare, aproape de postată,

În scutece, pe-o brazdă, am plâns și am crescut...

În sufletul lui vibrează nevoile norodului, durerile neamului, cum eră firesc în aceste vremuri, și prin strigătul de revoltă G. Rotică se apropie de celalalt poet al neamului, de Goga. — Dar Bucovina, grădina Moldovei, cu poezia ei nesfârșită, a găsit în Rotică pe un ales cântăreș liric, și mai cu seamă partea aceasta din cântecile lui mi-i dragă; partea aceasta, cu toate imperfecțiunile începutului, alcătuiește o cunună de flori suave. În gingașele-i bucăți de dragoste, în tablourile fine cu culori așa de dulci a vetrei părintești, a unui colț de sat, a unui cuib de suspin și de fericire, văd întreaga Bucovină, așa de poetică și care mi-i așa de scumpă. — Și poeziile acestui poet sunt un semn al vremii“.

*

Poetul A. Stavri. La noi e puțin cunoscut deși scrie de mult. Volumul de poezii „Luminișuri“, apărut de curând, e vrednic să fie citit în cercuri cât mai largi. În el cetitorii vor găsi un suflet curat și un maestru în zugrăvirea vieții dela țară. Reproducem la întâmplare o poezie din volum:

H o r a.

Ca o cunună de roze 'n floare
Se 'nvârte 'n horă stol de fecioare.

În lanț de fete stau lăutarii:
Li-i trupu 'n zdrențe, ochii în pară;
Zbărnae cobza ca 'n roiu bondarii,
Nebun e jocul zis din vioară...

Ca o cunună de roze 'n floare
Se 'nvârte 'n horă stol de fecioare.

Pe prispa crășmei cinstesc bătrânii, —
Cu haz li-i gluma la un pahar; —
Zărind în horă cum joacă sâni
Își fac cu ochiul și 'nchină iar...

Ca o cunună de roze 'n floare
Se 'nvârte 'n horă stol de fecioare.

Și jos, pe iarbă, neveste multe, —
Multe sunt, maică, mândre de pică!
Toate grămadă-s gata s'asculte
Povestea spusă de-o bătrânică...

Ca o cunună de roze 'n floare
Se 'nvârte 'n horă stol de fecioare.

Au strâns flăcării de-aproape jocul;
Vor toți — dă, par'că inimă nu-i? —
Vor toți să-și prindă din zbor norocul
Și fiecare iubita lui...

Ca o cunună de roze 'n floare
Se 'nvârte 'n horă stol de fecioare.

Asupra poeziilor d-lui Stavri vom vorbi mai pe larg altădată. Volumul „Luminișuri“ a apărut în editura „Vieții Românești“ din Iași. Se vinde cu 2 Lei. Îl recomandăm încă odată cu căldură cetitorilor noștri.

*

Un scandal universitar. Cultura stăpânitoare din țara în care trăim e cât se poate de neprielnică pentru dezvoltarea noastră ca neam. O mentalitate și un temperament cu desăvârșire străin firii noastre ne schimonosește sufletul începând din școalele primare până la universitate. Mulți oameni de-ai noștri cu carte, cari au crescut numai în atmosfera acestei culturi, ni se înfățișează ca niște caricaturi naționale. Sufletește sunt niște hibrizi, n'au nici o licărire de conștiință și nici o putere de judecată. Mai sunt lipsiți aproape întotdeauna de cunoștințe temeinice, fiindcă forțele lor intelectuale se risipesc în procesul de mutație sufletească. Singurele însușiri cu ajutorul cărora pot cuceri câte-o situație socială sunt: slugărnicia, lingușirea și trădarea.

Tipul acestui soi de hibrizi, d-l Dr. Iosif Șiegescu, profesor secundar în Budapesta, a reușit să ajungă în zilele din urmă, până la catedra de limba și litera-

tura română dela universitatea din capitala Ungariei. Dacă d-sa ar avea o conștiință, bineînțeles că n'ar îndrăzni nici măcar să se gândească la o asemenea slujbă. Lipsit de cele mai elementare cunoștințe de limbă și literatură românească, datorit de Dumnezeu cu o inteligență sub-mediocră, d-sa s'ar fi putut mulțumi cu slujba de profesoraș de liceu, în care calitate propunea cu totul alte studii. Dar d-l Șiegescu face parte dintre oamenii cari știu pescul în tulbure. A băgat de seamă că în puhoiul împrejurărilor din țara noastră cu puțină dibăcie și cu multă „plecăciune“ poți să-ți realizezi multe gânduri îndrăznețe.

Într-o noapte, pe aripile unui avânt de fantazie, a visat că e deputat și profesor universitar. Și, în vis, feciorul dascălului din Cârnecea se simțea atât de fericit c'a ajuns „domn așa de mare“.

A doua zi dimineața s'a spălat și pieptanat mai cu îngrijire, și-a îmbrăcat hainele cele mai bune, și-a așezat cu grație jobenul pe tidva în care s'a zămislit un vis așa de frumos și a început să pășească a deputat și a profesor universitar. Visul îl urmărește și trează. În discuții se făcea mai grav, mai sentențios, dar avea și câte un zimbet de amabilitate și de bunăvoință pentru oricine. Iar în fața celor mai mari spinarea i se incovăia mai elastic, complimentele erau mai dinainte învățate. Așa azi, așa mâne — până a ajuns să-și vadă visul cu ochii. Mai dăunăzi s'a făcut deputat, și-acum iată-l profesor universitar.

Ce batjocură și rușine pentru cultura unei țări! Ce corupțiune și imoralitate poate fi în țara în care se pot întâmpla asemenea minuni premeditate de-un fleac de om!

Studentii români din Budapesta au protestat energic împotriva numirii sale de profesor. L-au împiedecat să-și țină lecția de deschidere la universitate, l-au huiduit și l-au amenințat cu umbrelele... Dar d-l Dr. Iosif Șiegescu a zămbit, fiindcă știe că după furtună urmează senin. D-sa știe că glasul tinerimii române nu e ascultat în universitatea ungurească, d-sa știe că mulți dintre ceice strigă astăzi, mâne se vor îmblânzi. D-l Șiegescu doar a întimpinat greutăți și mai mari — și le-a învins. Va învinge și-acum. Spre rușinea învățământului universitar din Ungaria va rămâne profesor universitar. Împreună cu Moldován Gergely își va bate joc de limba și literatura română și de părinții cari l-au datorit cu zile într'un ceas nefericit.

*

Biblioteca Tineretului. „Asociația pentru literatura română și cultura poporului român“ a îmbogățit literatura pentru tineret cu o nouă publicație, care de sigur va aduce cele mai bune servicii educației artistice a tinerelor generații. Sub titlul „Biblioteca Tinerimii“, îngrijită de secția școlară, a început să publice o serie de broșuri, cari cuprind o lectură potrivită și aleasă pentru tineretul dela țară și dela orașe. Până acum au apărut patru numere și anume: Nr. 1. „Puiul“ de Ioan Al. Brătescu-Voinești, Nr. 2. „Vestitorii“ de Mihail Sadoveanu, Nr. 3. „Meșterul orb“ și „Luminărică“ de C. Negruzzi, Nr. 4. „Darul lui Hristos“ și „La fereastră“ de Ioan Popovici-Bănățeanul. Fiecare bro-

șură se vinde numai cu 6 bani (trei crețari), așa că o poate cumpăra și cel mai sărac tânăr.

Literatura noastră pentru tinerime până acum e foarte săracă în opere de o adevărată valoare. Afară de „Biblioteca Copiilor și a Tinerimii” publicată de A. O. Maior, în editura revistei „Luceafărul”, nu cunoaștem nici o publicație făcută cu pricepere și cu îngrijire. De aceea credem că „Biblioteca Tineretului”, tipărită de secția școlară a Asociațiunii, îndeplinește o lipsă arzătoare și nădăjduim că toți membri „Asociației” se vor grăbi să o răspândească mai ales între tinerimea dela sate. Cele patru broșuri apărute până acum sunt o garanță că s'a făcut un început bun, care trebuie sprijinit din răspuțeri, pentru a se putea continua în aceleași condiții.

Atragem indeosebi atențiunea învățătorilor și preoților noștri asupra acestei publicații, care se poate comanda dela Biroul Asociațiunii (Sibiiu, Str. Șaguna Nr. 6) și dela Librăriile noastre.

*

Iarăș Asociația din Arad. Un colaborator al revistei noastre, în numărul ultim, își exprimă dorința ca Asociația din Arad să se prefacă într'un despărțământ al Asociației culturale a tuturor Românilor. Notița aceasta, scrisă fără nici o răutate și fără intenția de a jigni pe cineva, a fost obiect de discuție într'o ședință a Asociației arădane. Iată ce scrie „Tribuna”: „Înainte de deschiderea ședinței s'a relevat între membri comitetului atacul malițios, apărut în ultimul număr al „Luceafărului” în contra Asociației din Arad. Membri de față au condamnat unanim ieșirea puțin culturală a unui organ cultural contra unei instituții culturale. Autorul articolului din chestie nu găsește adecă nici o altă legitimație a dreptului la existență pentru Asociația din Arad, decât „în satisfacția unor ambiții”, cari însă — adaugă tot el — s'ar putea împlini și în cadrele unui despărțământ al Asociației. Despre un cult al tradiției, respect pentru înaintașii noștri, cari au întemeiat-o și ne-au transmis-o de sigur ca să o păstrăm, nu să o desființăm, despre statutele ei mai largi și mai liberale, cari îngăduie dezvoltarea unei activități mai generale, decât în cadrele unui despărțământ, autorul nici nu pomeneste. El dintr'o vădită îngustime de vedere reduce totul la motive înguste și chiar meschine (?! Red. L.) de care ar fi călăuziți oamenii din fruntea societății arădane, în cari motive însă, s'a conchis, nu se reflectă decât propria mentalitate a autorului. — Unii au fost de părere că d-l Goldiș va trebui să răspundă, d-sa însă a spus că nu răspunde. — Nu mă ademenește o discuție absolut sterilă cum ar fi asta. Dacă cineva riscă să scrie prostii, nu trebuie numai decât să discuți cu el — a zis d-l Goldiș”.

Dacă acest raport, apărut în „Tribuna”, este exact, trimitem membrilor din comitetul Asociației arădane expresia părerilor noastre de rău. Dacă știam că discuțiile din sânul acestei societăți culturale se țin la un astfel de nivel, nu mai insistam pentru o contopire a Asociației arădane cu Asociația culturală a celorlalți români. Acum dupăce cunoaștem lumea

sufletească a „frunțașilor din provincia Aradului”, cari conduc Asociația arădană, înțelegem că într'adevăr au nevoie de o organizație culturală aparte. Intrând în cadrele „Asociației pentru literatura și cultura poporului român” ar putea introduce și în sânul acesteia acelaș fel de discuție. Și asta nu o dorim. Revocăm deci propunerea ce-a făcut-o colaboratorul nostru în numărul din urmă al „Luceafărului”. Cu aceste încheiem și noi orice polemică.

*

Reviste și ziare. „Telegraful Român” îndeamnă publicul românesc să trimită obiecte pentru muzeul național din Budapesta. Ne mirăm de ce nu colindă satele românești înșiși redactorii pravoslavnicului ziar ca să îmbogățească muzeele ungurești din Budapesta.

A uitat redacția „Telegrafului Român” că și aici în Sibiiu e un Muzeu românesc?!

* **Archiva.** E o revistă puțin cunoscută nu numai la noi ci și în România. Cu toate acestea cu Nr. 12 din 1909 își serbează jubileul de 20 de ani de existență. În articolul „Douăzeci de ani de muncă” ni se spune:

„În 1888 prin stăruințele mai ales ale răposatului profesor Gr. C. Buțureanu s'a înființat în Iași „Societatea științifică și literară” care trebuia să înlocuiască societatea „Junimea” ce era în plină descompunere. În 1889 noua societate și-a creat un organ pentru publicațiile membrilor ei. Însă în primul an „Archiva” a avut un caracter mai mult științific, critic și istoric decât literar, după îmboldurile întâiului său președinte, profesorul de geologie și marele învățat Gr. Cobălcescu, cu toate că nu corespundeă întocmai cu statutele societății care prevedeă două secții: una științifică și alta literară”.

Revista „Archiva” în cursul vremii a publicat multe contribuții de valoare la cunoașterea trecutului nostru. A avut chiar momente când era urmărită cu atenție de public. Astăzi o răsfoiesc numai cercetătorii specialiști și bibliografii. În n-rul jubilar găsim articole de d-nii: A. D. Xenopol, A. Philippide, Ana Conta-Kernbach, Dr. N. Leon, Dr. L. C. Cosmovici, N. Zaharie, Dr. G. Pascu, A. D. Atanasiu, N. A. Bogdan, Dr. A. Scriban, T. T. Burada, Gh. Ghibănescu, Dr. M. Străjan etc. E un număr bogat și interesant, care ne îndeamnă să-i dorim și noi *Archivei* „vieată lungă și spornică”.

* **Tribuna** din Arad. În sfârșit avem și noi un ziar, care e vrednic să-l cetești dacă-l abonezi, cu atât mai mult dacă nu-l abonezi. E cel mai bine scris, cel mai îngrijit și cel mai bine informat ziar dela noi. N'am avut niciodată o gazetă așa de bogată și așa de bine făcută. „Tribuna” dă o deosebită atenție chestiunilor noastre culturale și sociale și cultivă cu multă străduință literatura. Acest ziar ridică mult prestigiul presei românești și contribuie mult la întărirea noastră culturală. Cine vrea să aibă o gazetă bună, să o aboneze.

*

Știri. În Oradea-mare, la 10 Martie n., se va aranja o serată artistică cu „La Șezătoare” de d-l Tib. Brediceanu. Va cânta și d-na Veturia Triteanu. O asemenea serbătoare culturală de sigur va întruni întreg

Bihorul, unde astfel de manifestațiuni românești sunt cam rare.

* În foisoara ziarului „Telegraful Român”, d-l Dr. G. Alexici își publică discursul de deschidere ținut la universitatea din Budapesta (22 Ianuarie 1910). E un interesant capitol de psihologie și de autobiografie.

* Atragem atențiunea cetitorilor noștri asupra „Bibliotecii scriitorilor români” editată de librăria Socec din București, care se vinde cu 95 de bani volumul. Ultimele volume cuprind: Basmе și poezii populare din toate ținuturile românești și descrierea Moldovei de Cantemir. A se vedea la bibliografie.

* Volumul „Cea dintâiu durere” a colaboratorului nostru atât de apreciat, Em. Gârleanu, a apărut în ediția a doua, întregită, la librăria Socec din București. În această ediție s'au adăugat două bucăți inedite și câteva bucăți cuprinse în volumul „Odată” (Bibl. p. toți). Volumul d-lui Gârleanu e de prisos să-l mai recomandăm cetitorilor noștri. Povestirile d-sale și-au cucerit de mult cetățania dincoace de Carpați.

* „Reichspost” din Viena (Nr. 22 din 23 Ianuarie 1910) publică traducerea unei schițe, „Vijelie”, de Vioara din Bihor. Felicitările noastre d-nei autoare.

* Seratele literare și artistice ale Asociației din sala festivă a Muzeului s'au continuat cu o reprezentație teatrală și cu o conferință. Sub conducerea d-lui Axente, culegător-tipograf, s'a jucat piesele „Ca prin romane” și „Arvinte și Pepelea”. La această reprezentație au luat parte mulți meseriași. Un semn foarte îmbucurător. — D-l R. Popescu a ținut o conferință cu proiecțiuni de schiopticon despre excursiile d-sale prin munții Făgărașului. A fost un subiect nou, care a atras foarte multă lume. Seratele se vor continua.

* Din noul volum al prietinelui Em. Gârleanu publicăm două povestiri scurte, cari ne-au fost trimise înainte de apariția volumului. Din aceste două bucăți cetitorii își pot face o idee despre valoarea noului volum, care e o carte de seamă și vrednică de citit.

* O femeie a fost numită docentă la facultatea de medicină din Iași. Doamna Dr. Pușcariu e prima profesoară universitară în România. E o femeie care a făcut mai multe cercetări științifice și a ocupat câțiva ani postul de medic secundar la secția boalelor de ochi dela spitalul central din Iași. D-na Pușcariu mai este și o gospodină bună. Un astfel de feminism îl înțelegem și noi.

* „Asociația învățătorilor români din districtul Câmpulungului” a votat poetului bucovinean G. Rotică o subvenție de călătorie de 500 cor. Însuflețirea bucovinenilor pentru cântărețul lor dovedește o frumoasă conștiință națională.

Bibliografie.

Pușkin, *Dubrovsky*, roman, trad. de Vladescu. „Biblioteca pentru toți” Nr. 486. Prețul: 30 bani.
Calendarul ziarului „Românul” pe 1910.

V. E. Moldovan, *Ce am aflat aici?* Edit. ziarului „Românul”. Cleveland-Ohio, 1909.

C. Rădulescu-Motru, *Naționalismul*, — cum se înțelege. Cum trebuie să se înțeleagă. Edit. „Lumen”. București.

Vasile Mihăilescu, *Ce a făcut și ce ne învață* „Șaguna”. Craiova 1910. 1 broș.

G. V. Botez-Gordon, *Petale*, versuri. Edit. Librăriei nouă. Iași, 1909. Prețul 1 Leu 50 bani.

Ivan Turghenief, *Poeme în Proză*, trad. de Ludovic Leist. „Biblioteca pentru toți” Nr. 530.

Al XXI-lea Raport general al comitetului central al Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiului pentru anul 1908. Sibiu, 1909.

Iosif Popovici, *Dialecte române* (Rumänische Dialekte) IX. Dialecte române din Istria. Partea a 2-a (Texte și Glosar). Edit. autorului. Halle, 1909.

Dr. Iosif Popovici, *Poezii populare române*. Vol. I. Balade populare din Bănat. Din publicațiunile Ministerului Cultelor și Instrucțiunii publice din București. Oravița, 1909. Prețul: 1 cor. 80 b.

M. Străjan, *Însemnătatea și influența morală a caracterului și a bunelor maniere* (după S. Smiles). Caiova, 1909. Prețul: 1 Leu.

M. Străjan, *Despre visuri*. Aparațiunea spiritelor și fenomenele înrudite cu acestea. Craiova. Prețul: 1 Leu.

A. Stavri, *Luminișuri*. Edit. revistei „Vieța Românească”. Iași, 1910. Prețul: 2 Lei.

James Caterly, *Români*, traducere de E. Lovinescu. Edit. Librăriei Socec. București. Prețul: 4 Lei.

Leonida Andreief, *Răsul Roșu*. Războiul din Manciuria, trad. de O. C. „Biblioteca pentru toți” Nr. 517. Prețul: 30 bani.

Lonid Andrejew, *Viața omului*, trad. de A. Zaborowsky și I. U. Soricu. „Biblioteca populară Socec”, Nr. 75-76. Prețul: 55 bani.

Conan Doyle, *Sposedania unui medic*, trad. de Ludovic Dauș. „Biblioteca pentru toți” Nr. 506. Prețul: 30 bani.

Dimitrie Cantemir, *Descrierea Moldovei*, cu o notiță introductivă, note explicative, un portret și o hartă de Miron Nicolescu. Edit. Librăriei Socec. București, 1909. Prețul: 1 Leu 90 bani.

Poezii populare din toate ținuturile românești. Edit. Librăriei Socec. București, 1909. Prețul: 1 Leu 90 bani.

Em. Gârleanu, *Cea dintâi Durere*, nuvele și schițe. Ed. II-a (întregită). Edit. Librăriei Socec. București, 1909. Prețul: 2 Lei 50 bani.

Aviz.

Cu începutul acestui an, numărul abonaților înmulțindu-se peste așteptările noastre, aducem la cunoștința celor interesați că numerile 1, 2 și 3 s'au epuizat cu totul. Nu mai avem nici un singur exemplar. Nu mai putem primi deci abonamente noi decât începând cu numărul 4, din care am tipărit cu 100 de exemplare mai multe.

Administrația.

Redactor: OCT. C. TĂSLĂUANU.

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI.

Bilanțul General.

ACTIV:

Încheiat la 31 Decembrie 1909.

PASIV:

Cassa { Monedă metalică { Aur 93,841.631.51				Capital			12,000.000	—
Argint 677.231.67				Fond de rezervă			28,187.792	24
Trate aur 38,046.223.10	132,565.086	28		amortis. imobil, mobilier și mașini			4,120.826	06
Bilete de Bancă	42,241.000	—	174,806.086	23	Bilete emise de Bancă		324,871.150	—
Efecte predate Cassei spre incasare			3,701.485	42	Bonuri de Casă		729.548	—
Portofoliul român și străin Centrala	36,024.472	08		Reescomptul semestrului viitor			318.923	59
" " Sucursale și Agenții	26,756.817	87	62,781.289	95	Depozite de retras		105,836.350	—
Efecte publice			11,999.924	—	Conturi curente		52,288.408	30
" fond de rezervă statutar			14,925.995	81				
" " amortis. imobil, mobilier și mașini			3,134.621	8				
Cupoane			339.228	41				
Împrumuturi pe efecte publice { Centrala	7,367.300	—	14,889.800	—				
" Sucursale și Agenții	7,522.500	—						
Împrumuturi pe efecte publice în Ct. Ct. Centrala, Sucursale și Agenții			17,546.831	29				
Imobile			5,999.687	54				
Mobilier și mașini de imprimerie			708.822	11				
Dobânzi datorate la împrumuturi pe efecte publice			567.943	25				
Depozite libere			105,836.350	—				
Diverse { Cont curent	74,861.202	38	111,144.932	55				
" de valori	36,283.730	17						
			528,382.998	19			528,382.998	19

PROFIT ȘI PIERDERE.

DEBIT:

Încheiat la 31 Decembrie 1909.

CREDIT:

Salariile personalului de administrație	569.681	05		Saldul semestrului I			2,237.648	54
" " imprimerie	41.016	—		Dobânzile portofoliului comercial și diverse beneficii	2,989.940	52		
Cheltuieli de administr., impozite Centrala	393.536.35	—		Trate și remise și diverse operațiuni cu străinătatea	2,116.783	23		
Cătră Stat, și dif. taxe și indem. sucur. și Ag.	108.382.36	—		Venitul efectelor publice	286.177	—	5,392.900	75
Cheltuieli de imprimerie	3.843	—						
Fondul amortizării imobilelor	45.000	—						
" " mobilierului și mașin. de imprimerie	12.000	—						
Luminat și încălzit	30.576	45						
Drepturi de prezență	24.760	—						
Materiale pentru fabricarea biletelor (uzat)	74.109	95						
Efecte în suferință	22.046	95	1,324.952	11				
Beneficiul net Lei 6,305.597.18, aparținând:								
Fond de rezervă. Partea rez. de 20% asupra Lei 5,585.597.18	1,117.119	45						
Restul de Lei 4,468.477.73 se va distribui:								
20% Ministerului de finanțe. Partea cuv. Stat. din benef.	893.695	55						
7% Tațiemele consil. de administr. și cenzori	312.793	45						
1% Cassei de pensii și ajutor a funcționarilor băncii	44.684	75						
Dividend pe 1909 { I dividend de 50 Lei de acțiune	1.200.000	—	6,304.293	20				
" II " " " 114 " " "	2.736.000	—						
Dividend integral 164 Lei de acțiune.			1.303	98				
De reportat pentru anul viitor			7,630.549	29			7,630.549	29

Pentru Guvernator: Anton Carp.

Director: A. N. Ștefănescu.